

Handläggare
David Eriksson
Telefon: 08-508 22 053

Till
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd 2014-08-21

Remiss om Stockholms framtida avloppsrening

Yttrande till Stockholm Vatten

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner och översänder tjänsteutlåtandet som svar på remissen till Stockholm Vatten.

Maria Mannerholm
stadsdelsdirektör

Gunnar Ohlsén
avdelningschef

Sammanfattning

Ett förslag från Stockholm Vatten gällande Stockholms framtida avloppsrening har inkommit till stadsdelsnämnden på remiss. Förslaget innebär att avloppsreningsverket i Bromma läggs ner och en ny tunnel byggs för att leda allt avloppsvatten till reningsverket i Henriksdal, som kommer att byggas om och moderniseras. Förslaget innebär bl.a. att en ny arbetstunnel kommer att anläggas i Eolshäll.

Förvaltningen ser positivt på utvecklingen av Stockholms framtida avloppsrening. Det är dock viktigt att den verksamhet som bedrivs på Eolshälls 4H-gård bevaras och skyddas under byggtiden i den mån det är möjligt. Förvaltningen har även synpunkter på de sträckor som planeras för transporter till och från den planerade arbetstunneln i Eolshäll.

Beredning

Ärendet har beretts inom Avdelningen för samhällsplanering.

Bakgrund

Ett förslag från Stockholm Vatten gällande Stockholms framtida avloppsrening har inkommit till stadsdelsnämnden på remiss. Yttrande önskas senast den 3 juli 2014. Stadsdelsnämnden har beviljats anstånd till den 22 augusti 2014.

Stockholm växer. Enligt prognoser kommer Stockholms befolkning att öka med omkring 15 000 nya Stockholmare varje år. I takt med att befolkningsmängden ökar krävs också en ökad kapacitet för att kunna hantera Stadens framtida avloppsrening. För att detta ska vara möjligt måste stora infrastrukturförändringar genomföras. Stockholm Vatten planerar nu att genomföra ett av de största infrastrukturprojekten någonsin för avloppsrening i Stockholm.

Stockholms reningsverksamhet idag

Stockholm Vatten har idag två avloppsreningsverk: Bromma reningsverk, med anläggningar i Åkeshov och Nockeby, samt Henriksdals reningsverk med anläggningar i Henriksdal och Sickla.

Förslaget

Förslaget innebär att reningsverket i Bromma läggs ner och en ny tunnel byggs för att leda allt avloppsvatten till reningsverket i Henriksdal. Verksamheterna i Henriksdal och Sickla kommer i sin tur att byggas om och moderniseras med den allra senaste tekniken inom avloppsrening.

Den nya tunneln kommer att sträcka sig via Brommalandet, under Mälaren vid Smedslätten och via Eolshäll vid Mälärhöjden till Sicklaanläggningen vid Hammarbybacken. Tunneln beräknas bli 15 kilometer lång. Delsträckor för tunnelbygget har bestämts utifrån tekniska motiv med särskild hänsyn tagen till miljövärden. En ambition har bland annat varit att begränsa intrång på privata fastigheter, park- och gatumark genom att anlägga större sträckor av tunneln under redan befintliga tunnlar.

Tunneln anläggs genom sprängning via sex arbetstunnlar, varav vissa redan är befintliga längs sträckan medan andra kommer att anläggas.

Tunnelns planerade utsträckning. De blå bokstäverna visar planerade arbetstunnlar och arbetsområden, de gula redan befintliga. (Källa Stockholm Vatten).

Hägersten-Liljeholmen

Förslaget innebär att en ny arbetstunnel anläggs i Eolshäll (tunnelmynning C). Den planerade transportsträckan för bland annat bortforslande av bergsmassa kommer att ledas via Personnevägen, Stjernströms väg och Hägerstens allé. Längs transportsträckan beräknar Stockholm Vatten att ca 50 lastbilar kommer att åka till och från arbetstunneln varje dag under 2-3 års tid.

Tunnelmynning D är en redan befintlig arbetstunnel belägen i Liljeholmen intill Södertäljevägen.

Den planerade transportsträckan för tunnelmynning C. (Källa Stockholm Vatten).

Tidplan

Stockholm Vatten lämnar in ansökan om miljötillstånd till Mark- och miljödomstolen i slutet av 2014. Själva bygget förväntas starta i mitten av 2016. Tunneln beräknas vara färdig att tas i drift under slutet av 2018 och Henriksdals reningsverk år 2020.

Förvaltningens synpunkter

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning ser positivt på utvecklingen av Stockholms framtida avloppsrening. Förvaltningen bedömer inte att arbetet vid tunnelmynning D kommer att utgöra någon negativ påverkan på närområdets verksamheter då mynningen redan är befintlig. Inte heller sprängningar längs själva tunnelsträckan bedöms utgöra negativ påverkan förutsatt att stömljud och buller inte överstiger 35 decibel, vilket Stockholm Vatten bedömer vara projektets maximala ljudpåverkan längs tunnelsträckan.

Den planerade tunnelmynningen i Eolshäll (Tunnelmynning C) däremot kommer att anläggas alldeles i närheten av en uppskattad 4H-gård och den planerade transportlösningen Personnevägen, Stjernströms väg och Hägerstens allé kommer bl.a. bidra till att öka risken för farliga trafiksituationer, buller och damm för de förskolor som är belägna längs sträckan.

4H-Gården i Eolshäll

4-H gården i Eolshäll är en av de äldsta 4H-gårdar inom Stockholmsregionen. Med sina drygt 500 aktiva medlemmar (barn och ungdomar) är de till medlems- och aktivitetsantal idag Stockholms största 4H-gård med ett stort upptagningsområde. Gården har verksamhet både under dag- och kvällstid samt helger och lov året om.

Verksamheten nyttjar i dagsläget fyra hagar intill den planerade tunnelmynningen (tunnelmynning C), med hästar, kor och får. Djuren vistas ute alla dagar året runt med undantag för juli månad. Stockholm Vattens bullerstudier visar att delar av 4H-gårdens hagar ligger inom bullerradien för tunnelbygget. Djuren kommer under nästan varje dag i cirka 3 års tid utsättas för buller motsvarande maximalt 60-65 decibel. Det finns bl.a. en oro hos gårdens personal att bullret från tunnelarbetet ska leda till att verksamheten tillfälligt måste stänga pga. att djuren inte kan vistas i sina hagar under byggtiden.

Förvaltningen anser att 4H-gårdens verksamhet bidrar med viktiga sociala och naturmässiga kvaliteter till stadsdelen och boende i hela Stockholm, och är således viktig för Staden att bevara. Förvaltningen förutsätter att nödvändiga åtgärder vidtas för att skydda verksamheten genom hela byggprocessen. Det är även viktigt att 4H-gårdens personal ges möjlighet att kontinuerligt vara med under plan- och byggprocessen, exempelvis genom återkommande samtal med Stockholm Vatten och andra inblandade aktörer.

Transportsträcka längs Personnevägen, Stjernströms väg och Hägerstens allé

Personnevägen är redan intensivt trafikerad. Hastighetsbegränsningen är 30 km/h men vägens breda utformning riskerar att bjuda in till högre hastigheter. Längs Personnevägen ligger förskolorna Solbacken och Mellanbergets förskola. Personnevägen är redan en farlig väg för förskolorna då de ligger alldeles i anslutning till vägen på platser där riskabla trafiksituationer lätt kan uppstå, exempelvis vad gäller föräldrar som ska hämta och lämna, transporter till förskolan m.m. En ökning med omkring 50 tunga lastbilar per dag skulle, förutom att öka risken för farliga trafiksituationer utanför förskolorna, även utsätta dessa verksamheter för extra buller och damm, vilket varken är bra för barn eller personal.

Stjernströms väg och Hägerstens allé är båda trånga vägar med smal trottoar. Det räcker med en lastbil för att skapa riskfyllda situationer för de gående på trottoaren. Stjernströms väg har bl.a. en väldigt skarp kurva och är med dagens utformning trafikfarlig, ett flertal bilolyckor har skett längs vägen.

Vid Hägerstens allé står många parkerade bilar längs vägen. De ökade transporter Stockholm Vattens projekt innebär skulle, förutom att utgöra ökad risk för trafikfara för gående, cyklister och bilar, även bl.a. innebära att det blir svårare för utryckningsfordon att ta sig fram.

Förvaltningen anser att fler potentiella transportsträckor för tunnelbygget måste utredas, exempelvis se över möjligheten att transportera vattenvägen över Mälaren och sprida ut trafiken längs flera vägar.

Pågående planarbete

Tre pågående planprojekt bedrivs längs den planerade transportsträckan för tunnelmynning C: Henriksbergs verksamhetsområde med 175 planerade bostäder, längs Stjernströms väg där det planeras för cirka 55 bostäder, en friliggande förskola och ombyggnad av vägen, samt område vid kv. Maja myra som avser skapa 8 nya förskoleavdelningar. Tidplanen för projekten är i nuläget satta att ske ungefär samtidigt som tunnelbygget och alla tre projekt anger någon eller flera av vägarna Personnevägen, Stjernströms väg och Hägerstens allé som huvudgator för byggtransporterna. Skulle projekten byggas samtidigt innebär detta att trafikpåverkan längs dessa vägar blir mycket större än vad som har beräknats av Stockholm Vatten. Om så är fallet utgår förvaltningen från att nya konsekvensutredningar genomförs angående trafiksituation, möjliga transportvägar, samt miljö och hälsa, som är baserade på de förändrade förutsättningarna.

Bilagor

Remisshandlingarna Stockholms framtida avloppsrening finns på www.insynsverige.se/stockholm under Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, sammanträde 21 augusti 2014.